

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Vendégeink!

A Balaton-parti Keszthely leginkább nyaralóhelyként él a köztudatban, a mezőgazdasághoz kapcsolódó tudományterületek művelői számára azonban a város egyúttal a magyar agrároktatás szimbolikus helyszíne is.

Keszthelyen alapította 1797-ben gróf Festetics György a hazai gazdálkodás oktatását szolgáló iskoláját. Itt látható az a négyszintes barokk magtár is, amely csaknem egyidős a Magyar Tudományos Akadémiával: 1817-ben kezdődött az építése, és 1825-ben, Akadémiánk alapításának évében fejeződött be. Aki napjainkban az ódon falak között jár, azt nemcsak a hely szelleme ragadja magával, de óhatatlanul az is eszébe jut, mennyit változott a tudomány – és benne az agrártudomány – az elmúlt két évszázadban.

Az alapító, Széchenyi István az 1820-as évek legelején a gazdálkodással is kacérkodott: „Az ember nem élhet vidéken (...) anélkül, hogy ne legyenek a legjobb fajtájú lovai, a legkiválóbb merinó juhai, s a legjobban kezelt gazdasága” – jegyezte be naplójába 1822. március 13-án. Bár a gazdálkodás csak átmenetileg játszott szerepet az életében, mint minden más területen, itt is az újdonságokra nyitottan, a hazai viszonyokat és módszereket meghaladva igyekezett előrejutni.

A 19. század végére Magyarország mezőgazdasága sokat fejlődött. Az ország akkor már jól érzékelhető gazdasági sikereihez nagyban hozzájárult az is, hogy az akkori politikai vezetés megbecsülte a tudományos eredményeket. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter például 14 kutatóintézetet alapított az ország javára.

Míg a kétszáz évvel ezelőtti, hagyományos, feudális jellegű magyarországi mezőgazdasági módszerek és eszközök változásához évtizedekre volt szükség,

addig napjainkban folyamatosan szembesülhetünk új tudományos eredményekkel és nyomukban innovatív megoldásokkal az agrárium területén is. Az agrártudományok a 21. század elején egy rendkívül sok részterületre kiterjedő, sokszínű tudományos ágazatot jelentenek. Erdészet, kertészet, tájépítészet, állatorvos-tudomány, állattenyésztés, takarmányozás, növénytermesztés, növényvédelem, növénynemesítés, mezőgazdasági biotechnológia, agrártörténet és faluszociológia, talajtan, agrokémia, vízgazdálkodás és gyepgazdálkodás – felsorolni is nehéz az agrárkutatáshoz tartozó témákat. A mezőgazdaságban és az ahhoz kapcsolódó területeken dolgozók aránya a 19. század eleje óta csökkent, magának az ágazatnak a jelentősége azonban ma is kiemelkedő. Hiszen a kellő mennyiségben rendelkezésre álló, jó minőségű, egészséges élelmiszer alapvető igény, miközben az éghajlatváltozás hatásai, a víz, valamint a gazdálkodásra alkalmas termőföld egyre jobban érezhető hiánya az egész emberiség jövőjét meghatározó feladatok elé állítja az agrártudományokkal foglalkozó kutatókat is. Élet – *A magyar nyelv nagyszótára* szerint ez a szó eledelt és gabonafélét, különösen búzát – egyaránt jelentett régen. Ebben a jelentésében ma már nem használjuk, de amikor agrártudományokról beszélünk, akkor bizvást állíthatjuk, hogy művelői a szó szoros és átvitt értelmében az élethez szükséges feltételeket biztosítják számunkra. Ezért is támogatja a Magyar Tudományos Akadémia az agrárkutatások fejlesztését és tett lépéseket a martonvásári kutatócentrum megvalósítása érdekében. Egy új agrárinnovációs centrum megvalósítása a magyar mezőgazdaság jövője szempontjából rendkívül előnyös lenne.

E tudományterület mára rendkívül összetetté vált. Miként Balázs Ervin osztályelnök úr fogalmaz a Magyar Tudomány című folyóirat tematikus számában: „Az agrártudományok együttese olyan, mint a szép formákat kialakító optikai játék, a kaleidoszkóp. A szimmetrikusan elhelyezett tükrök egy

csőbe helyezve szinte megsokszorozzák az apró csillogó színes mozaik darabkák képét, amely a kaleidoszkóp forgatásával végtelen számú variációban változik. Ez nyilvánul meg akkor is, amikor az agrártudományok egy-egy csillogó ékkövét jelentő diszciplínát jellemzünk röviden. Az időben változó képek mindig egy koherens látványban jelennek meg, ahogyan az agrártudományok is változnak az évszázadok során, amelynek összetett világát napjaink tükrében kíséreljük meg bemutatni.”

Tisztelt Közönség!

Az agrártudományokban ötvöződnek a természettudományok, a műszaki tudományok és a társadalomtudományok eredményei. Arról pedig, hogy ezen a komplex tudásterületen miként jelent meg egy magyar akadémikus, Király Zoltán munkájának is köszönhetően egy új tudományág, a növénykórélettan, a most következő előadóülésen hallhatunk.

E rendezvény ünnepélyes nyitánya annak az egy hónapos programsorozatnak, amelynek keretében Akadémiánk IV. Agrártudományok Osztálya mutatja meg a tudomány változatosságát, és ad ízelítőt a legizgalmasabb és legértékesebb új tudományos eredményekből.

Az osztályhónapok rendezvényeinek immár megszokott kísérői az egyes tudományterületekhez kapcsolódó, a székház aulájában látható kiállítások. Ezúttal egy ma nyíló interaktív fotókiállításon az derül ki, hogy tudomány és esztétika hogyan találkozik a mikroszkóp alatt. A tárlat Pintér Csaba, a Pannon Egyetem keszthelyi Georgikon Karának nyugalmazott adjunktusa mikroszkópos felvételeiből kínál különleges válogatást a jelentősebb gyomfajok magjairól tudományos ismeretterjesztő magyarázatokkal, láthatóvá téve a herbológia tárgyában rejlő, megörökíthető szépséget.

A következő egy hónapban szó lesz még egyebek mellett a fenntartható és ökotudatos kertgazdálkodásról, a növényi genetika és genomkutatás

eredményeiről, valamint a klímaváltozás, a globalizáció és az urbanizáció hatásairól. Az osztály nem csupán Budapesten, hanem vidéki helyszíneken is várja a szakembereket, diákokat és az agrártudományok iránt érdeklődő nagyközönséget,

Végezetül szeretnék köszönetet mondani Balázs Ervin akademikustársamnak, osztályelnöknek, valamint mindazoknak, aki részt vettek a bicentenáriumi rendezvénysorozat márciusi programjainak szervezésében. Eredményes, jó tanácskozást kívánok a kutatóknak, az érdeklődőknek pedig tartalmas időtöltést az egész hónapra.

Köszönöm, hogy meghallgattak.